

Etelä-Savon maakuntaliitto

Mikonkatu 5
50100 Mikkeli

Lausunto**Etelä-Savon maakuntakaava 2045 - Osallistumis- ja arviointisuunnitelma****1. Yleistä**

Rantasalmen kunta pitää myönteisinä sekä kokonaismaakuntakaavan laadintapäätöstä että OAS:ssa kuvattua vuorovaikutteista valmisteluprosessia. Kokonaiskaavan laadinta on perusteltua, koska maakunnan toimintaympäristössä on tapahtunut merkittäviä muutoksia erityisesti geopoliittisen tilanteen, energiamurroksen ja väestökehityksen osalta.

2. OAS-asiakirja ja prosessi

OAS on laadittu selkeästi ja se antaa hyvän kokonaiskuvan maakuntakaavan laadintaprosessista, vaikuttamismahdollisuuksista eri vaiheissa sekä arvioitavista vaikutuksista. Rantasalmen kunta pitää tärkeänä, että OAS:ssa mainitut sidosryhmätilaisuudet ja kuntakierrokset toteutetaan aidosti osallistavina ja että pienten kuntien erityistarpeet otetaan suunnittelussa huomioon.

Maakunnan kaupungeilla ja pienemmillä kunnilla on maakuntakaavassa usein erilaiset painotukset: suuremmat kunnat tarkastelevat alueidenkäyttöä laajemmista kokonaisuuksista, kun taas pienten kuntien näkökulma on konkreettisempi ja paikallisempi. Seutukuntaedustuksen kautta paikallinen ääni ei aina välity riittävällä painoarvolla. Kunta edellyttää, että seurantaryhmän työskentelyssä varmistetaan pienten kuntien erityistarpeiden kuuleminen ja että kuntakierrosvaiheessa on aito mahdollisuus nostaa esiin kuntakohtaiset kysymykset.

3. Huomiot maakuntakaavan keskeisistä teemoista**3.1 Matkailu, elinkeinot ja saavutettavuus**

Saimaan vesistöalue ja sen rannat muodostavat kansainvälisesti merkittävän matkailun kehittämisvyöhykkeen, jonka potentiaali on vielä osin hyödyntämättä. Linnasaaren kansallispuisto on alueen luontomatkailun ydin ja Saimaan norpan keskeinen elinympäristö; luonnonsuojelu ja vetovoimainen matkailu voivat siellä parhaimmillaan tukea toisiaan.

Rantasalmi - Kestävä luonnostaan.

Rantasalmen kunta

Käyntiosoite:
Kunnanvirasto, Eliel Saarisen tie 2
avoinna klo 9-15

Postiosoite:
Eliel Saarisen tie 2
58900 Rantasalmi

puhelin 040 161 5000 (vaihte klo 9-12 ja 13-15)
sähköposti rantasalmen.kunta@rantasalmi.fi
rantasalmi.fi

Maakuntakaavassa tulee luoda selkeät alueidenkäytölliset edellytykset matkailuelinkeinon kestäväälle kehittämiselle: kaavamerkinnöin ja -määräyksin tulee tukea vastuullisia matkailuinvestointeja sekä luonto- ja vesistömatkailun pitkäjänteistä kehittymistä siten, että luonnonarvot ja vesistön tila säilyvät.

Valtatie 14 (Juva-Savonlinna-Parikkala) on Rantasalmelle ja Saimaan matkailualueelle kriittinen yhteys. Maakuntakaavassa tulee turvata tien kehittämiskäytävä ja riittävät tilavaraukset liikenneturvallisuuden ja välityskyvyn parantamiseksi pitkällä aikavälillä. Valtatie 5:n kehittäminen on maakunnallisesti merkittävä saavutettavuuskysymys, joka vaikuttaa koko itäisen Suomen logistiikkaan ja elinkeinoelämään. Huutokoski-Parikkala-ratainfrastruktuuri kulkee Rantasalmen kautta ja on tulevaisuuden raideliikenteen kannalta strateginen mahdollisuus; kunta edellyttää, että ratakäytävälle turvataan kehittämisedellytykset ja varaudutaan henkilöliikenteen ja raidelähiliikenteen käynnistämiseen tarvittavin alueidenkäytöllisin varauksin. OAS:ssa käynnistetty Lahti-Heinola-Mikkeli-oikoratavarausten ajantasaisuustarkastelu on maakunnan kannalta tärkeä: nopeutuvat ratayhteydet etelään parantaisivat merkittävästi elinkeinoelämän, matkailun ja työssäkäynnin edellytyksiä koko maakunnassa. Kunta pitää tarkastelua tarpeellisena ja toivoo sen etenevän kaavaprosessissa. Matkailuselvityksessä tulee ottaa huomioon vesistömatkailu ja luontomatkailu sekä monipaikkaisuuden vaikutukset alueen palvelukysyntään. Vähittäiskaupan suuryksiköiden alueidenkäyttöratkaisut eivät saa heikentää pienten taajamien elinvoimaa tai matkailun palvelurakenteen kehittymistä.

Matkailun ohella kunta edellyttää, että maakuntakaavassa mahdollistetaan teollisuuden ja logistiikan alueidenkäyttö tarkoituksenmukaisilla sijainneilla. Valtatie 14 palvelee Rantasalmella sekä matkailua että elinkeinoelämää ja tavaraliikennettä; kaavan tulee turvata tämän käytävän varrelle kehittyvän yritystoiminnan tarpeet eikä ratkaisu saa jättää logistiikkaa ja teollista toimintaa matkailumerkintöjen katveeseen. Monipuolinen elinkeinorakenne edellyttää, että teollisuus- ja logistiikka-alueille tehdään kaavassa riittävät aluevaraukset myös tulevaisuuden tarpeisiin. Luonnonvarojen kestävä käyttö ja kiertotalous ovat Rantasalmelle keskeisiä mahdollisuuksia: metsäbiomassa, bioenergia ja maatalouden sivutuotteet tarjoavat pohjan kiertotaloustratkaisuille, joiden alueidenkäytölliset edellytykset tulee turvata kaavassa. Luonnonvarojen hyödyntämisen tulee kuitenkin sulkea pois Saimaan vesistön ja sen valuma-alueen kannalta soveltumattomat toiminnot, kuten kaivostoiminta.

3.2 Väestökehitys ja palvelurakenne

Rantasalmen taajaman kehittämisedellytykset ja kyläverkoston rooli tulee tunnistaa maakuntakaavan aluerakenne- ja keskusverkkotarkastelussa. Kunta edellyttää, että pienten kuntakeskusten rooli osana maakunnallista palvelurakennetta tunnistetaan ja että kaavamerkinnöillä turvataan niiden

Rantasalmi - Kestävä luonnostaan.

Rantasalmen kunta

Käyntiosoite:
Kunnanvirasto, Eliel Saarisen tie 2
avoinna klo 9-15

Postiosoite:
Eliel Saarisen tie 2
58900 Rantasalmi

puhelin 040 161 5000 (vaihte klo 9-12 ja 13-15)
sähköposti rantasalmen.kunta@rantasalmi.fi
rantasalmi.fi

elinvoima ja kehittymismahdollisuudet. Maakuntakaava ei saa ohjata palveluita liiaksi suurimpiin keskuksiin tavalla, joka kiihdyttäisi rakenteiden alasajoa pienemmissä kunnissa. Rantasalmi jakaa OAS:ssa kuvatun huolen maakunnan negatiivisesta väestökehityksestä. Kunta pitää tärkeänä, että maakuntakaavassa omaksutaan OAS:ssa mainittu älykkään sopeutumisen näkökulma: supistuvassa kunnassa voidaan säilyttää hyvä elämänlaatu, kun muutosta hallitaan ennakoivasti ja resurssit kohdennetaan kasvumahdollisuuksien mukaan.

Monipaikkaisuus on Rantasalmelle keskeinen elinvoimatekijä. Vapaa-ajan asukkaat, etätyöläiset ja kausittain alueella oleskelevat henkilöt käyttävät palveluita, pitävät kiinteistöt käytössä ja kunnossa ja tuovat kuntaan verotuloja. Kunta edellyttää, että maakuntakaavassa tunnistetaan monipaikkaisuus väestökehityksen tasapainottajana ja että kaavan ratkaisut, erityisesti palvelurakennetta, asumista ja saavutettavuutta koskevat, tukevat monipaikkaisuuden edellytyksiä eivätkä heikennä niitä.

3.3 Energia ja huoltovarmuus

Rantasalmen kunta suhtautuu energiamurrokseen myönteisesti ja osallistuu aktiivisesti uusien energiaratkaisujen kehittämiseen. Vetytalous on kunnalle konkreettinen mahdollisuus: Rantasalmen sijainti vt14:n varrella ja Huutokoski-Parikkala-ratakäytävän läheisyydessä tekee siitä hyvän sijaintivaihtoehdon vetytuotannolle, varastoinnille ja jakelulle. Kunta edellyttää, että maakuntakaavassa luodaan selkeät alueidenkäytölliset edellytykset vetytalouden hankkeille ja että vetytalous otetaan omaksi teemakseen kaavan selvitystyössä. Valtioneuvoston periaatepäätös vedystä (2023) antaa tälle vahvan valtakunnallisen lähtökohdan. Aurinkoenergian ja tuulivoiman osalta kunta edellyttää, että maakuntakaava mahdollistaa tuotantoalueet tarkoituksenmukaisilla sijainneilla maisema-arvot huomioiden. Uusiutuvan energian liittäminen sähköverkkoon edellyttää siirtoverkon kapasiteetin vahvistamista: maakuntakaavassa tulee osoittaa riittävät reittimerkinnät suurjännitesiirtolinjoille ja varautua verkon kehittämiseen ennakoivasti. Datatalous kytkeytyy energiainfrastruktuuriin ja digitaaliseen saavutettavuuteen: kunta edellyttää, että maakuntakaavassa arvioidaan datatalouden alueidenkäyttötarpeet osana energia- ja tietoliikenneverkon kokonaissuunnittelua sekä varmistetaan riittävä digitaalinen saavutettavuus myös maaseutumaisille alueille.

Kunta edellyttää, että maakuntakaava luo kokonaisharkintaan perustuvat reunaehdot suurmittakaavaisten hankkeiden sijoittumiselle siten, että maisema-, kulttuuri- ja luontoarvot sekä matkailuelinkeinon toimintaedellytykset turvataan. Huoltovarmuus ja kokonaisturvallisuus on otettava osaksi kaikkia suunnitteluratkaisuja, sillä ne tukevat energiaomavaraisuuden tavoitteita eivätkä heikennä niitä.

Rantasalmi - Kestävä luonnostaan.

Rantasalmen kunta

Käyntiosoite:
Kunnanvirasto, Eliel Saarisen tie 2
avoinna klo 9-15

Postiosoite:
Eliel Saarisen tie 2
58900 Rantasalmi

puhelin 040 161 5000 (vaihte klo 9-12 ja 13-15)
sähköposti rantasalmen.kunta@rantasalmi.fi
rantasalmi.fi

3.4 Luonto, Saimaa ja luonnonmonimuotoisuus

Ilmastonmuutokseen sopeutuminen on OAS:ssa tunnistettu omaksi teemakseen ja uudessa alueidenkäyttölaissa nimetty nimenomaiseksi sisältövaatimukseksi. Kunta edellyttää, että sopeutuminen näkyy kaavassa konkreettisesti: tulvariskit, vesistön tilan muutokset ja metsätalouden rakennemuutos koskevat Rantasalmea suoraan ja edellyttävät ennakoivia alueidenkäytöllisiä ratkaisuja. Rantasalmi sijaitsee Saimaan vesistöalueen ydinalueella. Saimaan norppa on uhanalainen laji, jonka suojelu on kunnalle tärkeä arvo ja samalla kansainvälinen velvoite. Norppa on Rantasalmen ja koko Saimaan alueen tunnuseläin ja vetovoimatekijä, jonka säilyminen on matkailunkin etu. Kunta edellyttää kuitenkin, että norpansuojeluun liittyvät alueidenkäytölliset rajoitukset perustuvat ajantasaiseen tutkimustietoon ja ovat oikeasuhtaisia. Rajoitusten tulee kohdistua alueille, joilla ne ovat lajin suojelun kannalta välttämättömiä, eivätkä ne saa tarpeettomasti rajoittaa paikallisten asukkaiden arkea, perinteistä vesistönkäyttöä tai vapaa-ajan asumista. Linnasaaren kansallispuisto on maakunnallisesti ja kansallisesti merkittävä suojelu- ja matkailukohde, jonka saavutettavuus, lähialueiden maankäyttö ja kävijävirtojen hallinta edellyttävät kaavallista tarkastelua. Kunta edellyttää, että maakuntakaavassa turvataan Saimaan luonnonarvot ja vesistön tila tavalla, joka mahdollistaa myös kestävä ja ihmisläheisen virkistys- ja matkailukäytön.

Saimaan ekosysteemi on herkkä ja sen tila voi heikentyä useiden hankkeiden yhteisvaikutuksesta, vaikka yksittäiset hankkeet olisivat kukin hyväksyttäviä. Kunta edellyttää, että vaikutusten arviointivaiheessa tunnistetaan kumulatiiviset vaikutukset, joita useiden hankkeiden toteuttamisesta voi ajan myötä kertyä Saimaan ekosysteemille. Saimaan vesistöalueen ainutlaatuiset luonnonarvot ja puhdas vesi on turvattava sulkemalla pois vesistön luonteeseen soveltumaton raskas teollisuus. Kunta edellyttää, että kaivostoiminta rajataan maakuntakaavassa alueidenkäytöllisesti pois Saimaan valuma-alueelta ja että kaavan merkinnät ja määräykset turvaavat tämän myös tulevien lupaprosessien osalta. Virkistysalueiden kaavallinen tarkastelu on kehittynyt pitkälti kaupunkiympäristöjen ehdoilla, joissa virkistysalueet ovat selvästi rajattuja kokonaisuuksia tiiviisti rakennetun ympäristön keskellä. Maaseutumaisessa kunnassa tilanne on erilainen: laajat metsä-, vesistö- ja rantaluontoalueet ovat jo itsessään virkistyskäytössä eikä niitä tarvitse erikseen osoittaa virkistysalueiksi. Kunta edellyttää, että maakuntakaavan virkistysaluetarkastelu lähtee maaseutumaisen kunnan todellisuudesta ja tunnistaa olemassa olevan luonnon virkistysarvon ilman, että merkinnöillä luodaan tarpeettomia rakentamis- tai käyttörajoituksia.

3.5 Kulttuuriympäristö ja rakennettu kulttuuriperintö

Rantasalmella on merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaita maisemia, jotka ovat osa maakunnan identiteettiä ja vetovoimaa. Maakuntakaavan tulee aktiivisesti mahdollistaa kulttuuriympäristöjen säilyminen ja niiden kestävä hyödyntäminen

Rantasalmi - Kestävä luonnostaan.

Rantasalmen kunta

Käyntiosoite:
Kunnanvirasto, Eliel Saarisen tie 2
avoinna klo 9-15

Postiosoite:
Eliel Saarisen tie 2
58900 Rantasalmi

puhelin 040 161 5000 (vaihte klo 9-12 ja 13-15)
sähköposti rantasalmen.kunta@rantasalmi.fi
rantasalmi.fi

esimerkiksi matkailun, asumisen ja elinkeinojen kehittämisessä. Pelkkä suojele ilman käytön edellytyksiä johtaa helposti rapautumiseen.

Kunta edellyttää, että kaavan selvitykset ja merkinnät luovat edellytykset elinkeinoa ja elinvoimaa tukeville investoinneille myös kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden kohteiden ympäristöissä siten, että kulttuuriarvot säilyvät.

Rantasalmella 8.6.2026

Rantasalmen kunnanhallitus

Rantasalmi - Kestävä luonnostaan.

Rantasalmen kunta

Käyntiosoite:
Kunnanvirasto, Eliel Saarisen tie 2
avoinna klo 9-15

Postiosoite:
Eliel Saarisen tie 2
58900 Rantasalmi

puhelin 040 161 5000 (vaihte klo 9-12 ja 13-15)
sähköposti rantasalmen.kunta@rantasalmi.fi
rantasalmi.fi